

Sygn. akt II Ca 570/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan (spr.)

Sędziowie: Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sądu Rejonowego Anna Wołucka-Ławnikowicz (del.)

Protokolant Starszy sekretarz sądowy Jolanta Jaworska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. W. i W. W.

przeciwko Gminie N.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 6 kwietnia 2016 roku, sygn. akt I C 652/13

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że kwotę, za którą ma nastąpić przejęcie własności sieci określa na 50494,91 zł (pięćdziesiąt tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt cztery złote dziewięćdziesiąt jeden groszy) w miejsce kwoty 52323,11 zł (pięćdziesiąt dwa tysiące trzysta dwadzieścia trzy złote jednaście groszy);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej Gminy N. na rzecz powodów T. W. i W. W. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

II Ca 570/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

I. zobowiązał Gminę N. do złożenia oświadczenia woli o następującej treści: „Gmina N. przejmuje na wyłączną własność sieć wodociągową dz 90 ułożoną z 68 sztuk rur pcv ciśnieniowych o długości 6 metrów każda wraz z trzema hydrantami przeciwpożarowymi oraz trzema zasuwami odcinającymi FI 80 i stosowną armaturą, o łącznej długości 408 metrów, wybudowaną przez T. W. i W. W. na podstawie decyzji z dnia 18 października 2001r., znak AB. (...) - (...) o pozwoleniu na budowę, podłączoną w miejscowości N. do sieci gminnej Gminy N. o średnicy zewnętrznej dz (...) na działce o numerze ewidencyjnym (...) i dalej przechodzącą przez działki o numerach ewidencyjnych (...) zgodnie z trasą wskazaną na inwentaryzacjach geodezyjnych, przyjętych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w dniu 13 maja 2002 r. numer (...) i w dniu 20 lutego 2012r. numer (...), od T. W. i W. W. odpłatnie za kwotę 52 323,11 zł;

II. zasądził od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 6 659 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazał pobrać od pozwanej kwotę 1 578, 52 zł tytułem niepokrytych wydatków w sprawie, a poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia Sądu Rejonowego:

T. W. i W. W. wybudowali sieć wodociągową w miejscowości N., na terenie Gminy N., przebiegającą po nieruchomościach gruntowych o numerach ewidencyjnych: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) na podstawie pozwolenia na budowę z dnia 18 października 2001 r.

W dniu 11 grudnia 2006 r. W. W. zawarł z Zakładem (...) w Niemcach umowę o zaopatrzenie w wodę, który na terenie Gminy N. prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W dniu 17 grudnia 2011 r. sieć wodociągowa została odebrana przez przedstawiciela Zakładu (...) w Niemcach, poprzedzony pozytywną próbą szczelności sieci, zaś za przyłączenie do (...) uiszczył należne opłaty. Wybudowana sieć została podłączona do wodociągu gminnego.

W dniu 19 lutego 2013r. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w L. przyjął zawiadomienie o zakończeniu budowy sieci wodociągowej i nie wniósł sprzeciwu co do przystąpienia do użytkowania.

Wartość wybudowanej sieci wodociągowej wynosi 52 323, 11 zł.

W. W. prowadził rozmowy z wójtem Gminy N. co do przekazania sieci na jej rzecz. Wykonana sieć wodociągowa została zinwentaryzowana.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne.

Wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art.49 § 1 k.c. urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa, natomiast z § 2 tego przepisu wynika, iż osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba, że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca. Również z przepisów art.31 ustawy z dnia 07 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2001r., nr 72, poz.747) wynika, iż osoby, które wybudowały z własnych środków urządzenia wodociągowe i urządzenia kanalizacyjne, mogą je przekazywać odpłatnie gminie lub przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu, na warunkach uzgodnionych w umowie (ust.1); przekazywane urządzenia, o których mowa w ust. 1, powinny odpowiadać warunkom technicznym określonym w odrębnych przepisach (ust.2); należność za przekazane urządzenia wodociągowe i urządzenia kanalizacyjne może być rozłożona na raty lub uwzględniona w rozliczeniach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (ust.3). Również orzecznictwo Sądu Najwyższego nie pozostawia wątpliwości, iż roszczenie o odpłatne nabycie urządzeń wodociągowych przez gminę przysługuje osobie, która z własnych środków wybudowała te urządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2004r., sygnatura akt II CK 404/03, opublikowany w Monitorze Prawniczym z 2005r., nr 13, poz.654).

Sąd stwierdził, że w sprawie poza sporem pozostaje fakt wybudowania przez powodów sieci wodociągowej na terenie miejscowości N. o przebiegu wskazanym w żądaniu pozwu z własnych środków, co także przyznała pozwana. Niesporna jest również okoliczność, iż powodowie oraz pozwana podejmowali próbę porozumienia w zakresie przejęcia przez Gminę N. wybudowanej sieci wodociągowej, jednakże próbę bezskuteczną. Dlatego też powodom przysługuje roszczenie do realizowania tego prawa w drodze powództwa o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli, które zawarte w prawomocnym wyroku będzie to oświadczenie zastępować (art.64 k.c.).

Wobec niekwestionowanych faktów dotyczących wybudowania przez powodów sieci z własnych środków pozostawały w sprawie do ustalenia okoliczności kwestionowane przez pozwaną, a dotyczące wybudowania sieci zgodnie z

odpowiednimi warunkami technicznymi, przyłączenia jej do sieci gminnej oraz ustalenia wartości tej sieci. Kluczowe znaczenie w tym zakresie posiada opinia biegłego, którą Sąd podzielił w całości. Z opinii bezsprzecznie wynika, że sieć wybudowana przez powodów odpowiada warunkom technicznym oraz jest połączona z siecią gminną, na co także wskazują zeznania świadków D. Ł. i A. Ł. (2), którzy umowę o zaopatrywanie w wodę zawarli z podległym Gminie Zakładem (...), a woda jest dostarczana na ich nieruchomości za pośrednictwem sieci wybudowanej przez powodów. W tym zakresie biegły powołał się także na dokumenty zgromadzone w aktach sprawy w postaci protokołu odbioru przyłącza wodociągowego, protokołu próby szczelności, protokołu odbioru końcowego, informacji o przyjęciu zawiadomienia o zakończeniu budowy, dokumentów prywatnych i umowę dostawy wody

Biegły w opinii odniósł się także do wartości sieci poprzez wskazanie wartości minimalnej, wartości maksymalnej oraz oceniając wartość wynikającą z kosztorysu inwestorskiego. Jednocześnie w opinii zasadniczej oraz opiniach uzupełniających biegły wskazał na dane zmienne, trudne do uchwycenia przy określaniu wartości sieci, co odzwierciedla określenie wartości minimalnej i maksymalnej. Okoliczność problemów z ustaleniem ceny nabycia zauważył także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu cytowanego powyżej wyroku z dnia 29 czerwca 2004r. Z tych przyczyn Sąd przyjął wartość sieci wodociągowej w oparciu o opinię biegłego, jednakże poprzez odniesienie biegłego do kosztorysu inwestorskiego sporządzonego w dniu 20 marca 2013 r. Biegły w opinii wskazał, że wartość wynikająca z kosztorysu jest wartością odpowiadającą realnie poniesionym nakładom przez powodów, zaś Sąd podzielając opinię biegłego przyjął ustaloną kwotę 52 323, 11 zł jako wartość sieci.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd uzasadnił art.108 § 1 k.p.c. w zw. z art.98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art.83 ust.2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana Gmina N., która zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

1. naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. poprzez wyrokowanie ponad żądanie tj. zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 52.323,11 zł w sytuacji, gdy żądanie określone w pozwie a następnie w kolejnych pismach procesowych powoda nie obejmowało tej kwoty tylko kwotę niższą;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na jego wynik - art. 328 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego Lublin Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku Wydział I Cywilny z dnia 6 kwietnia 2016 r. i brak ustalenia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku faktów, które Sąd I instancji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, co w konsekwencji całkowicie uniemożliwiło dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia;

3. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na jego wynik - art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważania materiału dowodowego, w tym błędną ocenę materiału dowodowego oraz dowolną ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd.

Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik powodów T. W. i W. W. uznała apelację w zakresie zmiany kwoty 52323,11 zł na kwotę 50494, 91 zł, w pozostałym zakresie wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona jedynie w nieznacznej części, w jakiej dotyczy uwzględnienia w wyroku jako kwoty, za którą ma nastąpić przejęcie sieci, kwoty 52323,11 zł zamiast kwoty niższej 50494, 91 zł.

W tym zakresie uzasadniony jest zarzut apelacji dotyczący orzeczenia ponad żądanie z naruszeniem art. 321 § 1 k.p.c., gdyż powodowie po sprecyzowaniu żądania pozwu podtrzymali jako wartość wynagrodzenia, za które ma być przejęta sieć, kwotę 50494, 91 zł (k.90).

Dlatego też Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił częściowo zaskarżony wyrok w tym zakresie i określił kwotę, za którą ma nastąpić przejęcie sieci, zgodnie z żądaniem powodów na kwotę 50494, 91 zł.

Natomiast w pozostałej części apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut dotyczący naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Należy wskazać, że pierwotnie stronie pozwanej został doręczony jako uzasadnienie wyroku dokument o treści, która nie odpowiadała rzeczywistej treści sporządzonego uzasadnienia (k.476479), który istotnie nie zawierał podstawowych elementów, jakie winno zawierać uzasadnienie – obejmował jedynie stanowisko stron. Niemniej jednak następnie pełnomocnikowi pozwanej doręczono właściwą treść uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego (k.462-464, k. 501), które odpowiada wymogom art. 328 § 2 k.p.c.

W tym miejscu podkreślić należy, że o skutecznym postawieniu zarzutu naruszenia tego przepisu można mówić tylko wtedy, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, a braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych, oceny dowodów i oceny prawnej muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Taka sytuacja nie zaistniała w niniejszej sprawie.

Wbrew stwierdzeniom apelacji, treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji umożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia. Sąd Rejonowy ustalił fakty, które uznał za udowodnione i wskazał dowody na których się oparł (wraz z kartami, na których się znajdują). Sąd Rejonowy wyjaśnił także podstawę prawną wyroku trafnie uznając, że zostały spełnione przesłanki z art. 49 § 2 k.c. do żądania przez powodów zobowiązania pozwanej do złożenia przedmiotowego oświadczenia woli – powodowie wybudowali sieć wodociągową na terenie miejscowości N., spełnia ona warunki techniczne i jest podłączona z siecią gminną.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego; ustalenia te nie zostały skutecznie zakwestionowane w apelacji.

Zarzut dotyczący naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w postaci braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dowolnej oceny materiału dowodowego nie został rozwinięty. Autor apelacji formułując sam zarzut nie sprecyzował których dowodów miałyby to dotyczyć, ani na czym polegać.

Natomiast z uzasadnienia apelacji można wyprowadzić wniosek, że skarżący zgłasza zastrzeżenia co do ustalenia wartości sieci wodociągowej w oparciu o opinię biegłego J. G. (1).

Należy podnieść, że w toku postępowania przed Sądem I instancji pozwana Gmina N. nie kwestionowała opinii biegłego – nie zgłosiła żadnych zarzutów, a jej pełnomocnik wprost wskazywał, że opinia jest prawidłowo wykonana (k.278).

Także w apelacji skarżący nie zgłasza konkretnych zarzutów, które podważałyby wiarygodność opinii biegłego, natomiast odwołuje się do zarzutów, które zgłaszała strona powodowa.

Jednakże aktualne stanowisko strony pozwanej, w której powołuje się na zarzuty drugiej strony zgłaszane odnośnie opinii biegłego, w tym np. że „nie zostały wyjaśnione okoliczności, które wymagały, według powodów, sprostowania”, czy, że „biegły zaniżył na niekorzyść powodów dane dotyczące sieci” jest o tyle niezrozumiałe, że uwzględnienie tych zarzutów prowadziłyby raczej do ustalenia wartości większej, czyli na niekorzyść strony pozwanej. Ponadto biegły

kilkakrotnie odnosił się i wyjaśniał zarzuty strony powodowej (k.236- 243, 283-282, 398-399), a żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego.

Natomiast biegły J. G. (1) istotnie podał kilka możliwych wersji przyjęcia wartości przedmiotowego wodociągu w zależności od metody, jednakże, wbrew stwierdzeniom apelacji, następnie biegły opowiedział się za przyjęciem wyceny z kosztorysu inwestorskiego, wskazując, że jest to wycena uzasadniona, że kosztorys inwestorski jest wiarygodny, że poniesione koszty są technicznie uzasadnione i że stanowi miarodajną podstawę wyceny (k.199, 200, 201, 399), czy że kosztorysowanie jest najbliższą precyzyjności metodą wyceny (k.399), a inne wyceny są obarczone z różnych względów niedokładnością (k.242).

Tym samym została wskazana przez biegłego wartość wodociągu, która umożliwia rozstrzygnięcie i słusznie Sąd przyjął na potrzeby ustalenia wynagrodzenia wartość, w której biegły opierał się na kosztorysie, czyli kwotę – 52323 zł 11 gr. Sąd wyjaśnił także, że przyjmuje tę wartość, gdyż biegły wskazał, że jest to wartość odpowiadająca realnie poniesionym przez powodów nakładom.

Tym samym jest to najbardziej miarodajna wartość przedmiotowej sieci i odpowiadająca celowi z art. 49 § 2 k.c.

Dlatego też zarzut apelacji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w tym zakresie nie ma uzasadnienia.

Natomiast zgodzić się należy ze skarżącym, że Sąd Rejonowy pominął stanowisko strony pozwanej co do tego, że część kosztów poniesionych na budowę sieci powodowie odzyskali albowiem sprzedali osobom fizycznym uzbrojone działki i w tym względzie niezasadnie uznał, że pozostałe dowody nie mają istotnego znaczenia.

Tego rodzaju okoliczność rzeczywiście mogłaby mieć wpływ na ustalenie wysokości wynagrodzenia, za które Gmina winna przejąć przedmiotową sieć, jednakże strona pozwana nie wskazuje które dowody miałyby mieć znaczenie dla ustaleń w tej kwestii i które dowody miałyby potwierdzać, że powodowie już odzyskali poniesione koszty i w jakim zakresie.

W ocenie Sądu Okręgowego strona pozwana nie wykazała, że ceny zbywanych przez powodów nieruchomości były powiększone o koszt podłączenia do sieci wodociągowej powodów, w szczególności w jakim zakresie, a tym samym nie wykazała w jakiej wysokości powodowie mieliby już odzyskać poniesione na budowę sieci koszty.

Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że jedynie w odniesieniu do nieruchomości nabytej przez D. i A. Ł. (2) podłączenie do wodociągu powodów było brane pod uwagę - że koszt budowy wodociągu przypadający na podłączenie jednego budynku był uwzględniony w cenie – wynika to z oświadczenia samych powodów (k.118). Jednakże brak jest jakichkolwiek danych jakie to były kwoty.

Strona pozwana nie wyegzekwowała tej okoliczności ani od powodów, ani od zeznających w charakterze świadków D. Ł. i A. Ł. (2) (k. 161-162), którzy nie podawali jaki wpływ na ustaloną przez nich cenę miało podłączenie do wodociągu powoda, w szczególności jaki koszt budowy wodociągu (czy w jakich proporcjach) był liczony jako przypadający na ich nieruchomość. Z kolei z zeznań świadków J. G. (2) i A. O. (k111) – innych nabywców nieruchomości w ogóle nie wynika, żeby przy ustaleniu ceny uwzględniano koszt budowy sieci wodociągowej, ani tym bardziej jaki.

Dlatego też brak jest podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i obniżenia wynagrodzenia określonego przez Sąd Rejonowy, gdyż w materiale dowodowym zebranym w sprawie nie ma podstaw do określenia kwoty kosztów ewentualnie odzyskanych już przez powodów z tego tytułu.

Z uwagi na powyższe na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej w pozostałej części uznając ją za bezzasadną.

Apelacja pozwanej została uwzględniona jedynie w nieznacznej części (i uznana w tym względzie przez powodów), wobec czego na mocy art. 100 zd. drugie k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz

powodów poniesione przez nich koszty postępowania odwoławczego – wynagrodzenia pełnomocnika (3600 zł)– w całości.